

Hilâl Göründü Haydi Bismillah

– M.Nihat Malkoç · 21 Şubat 2026

M. NİHAT MALKOÇ

Recep, şaban derken işte geldi ramazan

Mübarek üç ayların sonuncusu; rahmet, şefkat ve merhamet duygularının zirveye çıktığı ramazan ayına girmiş bulunmaktayız. Bizi bu rahmet ayına eriştiren Rabbimize nihayetsiz şükürler olsun. Geçen sene ramazanda aramızda olup da bu yıl aramızda olmayanları düşündüğümüzde, yaşıyor olmamızın getirdiği şükür duygularımızın az bile kaldığını söyleyebiliriz. Rabbimiz bizim defterimizi dürmedi, bize yeni kulluk imkânları tanıdı. Nefes aldıkça Rabbimize kulluk ederek, oruç tutarak bunun hakkını vermeliyiz.

Ramazan huzur ve mağfaret ayıdır. Bu ayda insanlar diğer aylara göre daha çok ibadet ederek Rablerinden af dilerler. Bu ay bir anlamda kulun titreyip Rabbine döndüğü aydır. Bu ayda sofralarımız bereketlenir. Ramazan ayında kulluk şuuru, ibadetlerle iyice cilalanır.

Ramazanda insanlar bir anlamda açlıkla terbiye edilir. Açlıktan bitkin düşen insanlar ne kadar zayıf olduklarını anlarlar. Böylece kulun teslimiyet duyguları daha da pekişir. Orucu kulluk mevzisine yatmak olarak da düşünebiliriz. Oruçlu, bu mevzideyken bütün dikkat ve hassasiyetini kulluk üzerine yoğunlaştırır. Kendisini ayartıp kötülüğe sevk etmeye çalışanlara oruçlu olduğunu hatırlatarak onlardan uzak durur. Orucu büyük bir kulluk disipliniyle tutar.

Oruç tutan kişi sadece yemekten içmekten kesilmez. Oruç ağızla sınırlı bir ibadet olarak algılanırsa eksik kalır. Kişi bütün azalarına oruç tutturmadıkça orucu kâmil olamaz. Gözün orucu harama bakmamak, dilin orucu kötü söz söylememek, ayağın orucu kötü yerlere gitmemek, elin orucu harama uzanmamak, kulağın orucu kötü sözleri duymamak için o ortamdan uzaklaşmaktır. Oruç böyle tutulursa beklenen yüksek kulluk ve sevap hâsıl olur.

Ramazan aynı zamanda büyük bir dayanışma ayıdır. Zenginler bu ayda fakirlerin yanında ve yakınında durarak onların ihtiyaçlarını giderirler. Oruç tutan zenginler açlığın ne demek olduğunu, ne kadar zor olduğunu bu ayda anlarlar ve fakirleri düşünürler. Mallarının kırkta birini gönül hoşluğu içerisinde fakirlere dağıtarak onların ramazanını güzelleştirirler.

Ramazan ayı İslâm dünyasının birlik olma zamanıdır.

Ramazan ayında bütün Müslümanlar yekvücut olmalıdır. Zira ramazan ayı İslam dünyasının birlik olma zamanıdır. Bu ayda fakir İslam ülkelerini düşünmek, onlara destek olmak gerekir. Hatta bu ayda bütün açlara ve bîlaçlara yardım elimizi uzatmalıyız.

“Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücut gibidirler. Vücudun herhangi bir azası rahatsız olursa, diğer azaları da bu yüzden ateşlenir ve uykusuz

kalır”(Buhari) demişti Resulullah Efendimiz... Bu şuurla yaşamalı ve mümin kardeşlerimizin dertleriyle dertlenmeliyiz. Ramazanda onlara el vermeliyiz.

Bugün İslam dünyasında büyük bir dağılımlık manzarası vardır. İslam coğrafyası haçlı zihniyetinin hegemonyası altında inim inim inlemektedir. Ramazanda dualar kabul olur. Müslüman kardeşlerimizin esaret prangalarından kurtulması için yüce Yaradan’a dua etmeliyiz. Onların acılarını paylaşmalıyız. Onlarla bir ve beraber olduğumuzu göstermeliyiz.

Ramazan cemaat ayıdır. Daha evvel sadece Cuma namazlarında bir araya gelebilen Müslümanlar, bu ayda hemen her akşam teravîh namazlarında cemaat oluştururlar. Hatta vakit namazlarında bile bir kalabalıklaşma görülür. Diğer aylarda vakit namazlarında ilk saf zor dolarken ramazanda camiler müminlerle dolup taşar, böylece dinî mekânlar iyice güzelleşir. Camilerde toplu kılınan namazlar rahmet ve mağfîret iklimine can ve heyecan katar. Sabah namazlarında ve diğer vakitlerde okunan mukabeleler bizi Kur’an’ın nuranî iklimine çeker.

Ramazan dostluk, barış ve kardeşlik ayıdır. Diğer vakit dilimlerinde aç kalıp asabileşen insanların bu ayda da gün boyu oruçlu kaldığı için asabi olması gerekirken böyle olmuyor. Zira oruç niyetiyle aç kalanların sınırları teskin olur. Çünkü oruç sıradan bir açlık hâli değildir. O bir ruh terbiyesidir. Oruç nefsin şerrinden rahmet iklimine sığınmaktır.

On bir ayın sultanı olan ramazan bizi diri ve iri tutar. Açlığımız sıkıntı teşkil etmez. Bu ibadetten aldığımız haz bize açlığımızı unutturur. Bu ayda şeytanlar bağlanır. Müminlerin iradeleri güçlenir. Tabir caizse her şey ramazanlaşır. Ramazanınızın güzel geçmesi dileğiyle...

En büyük mürebbidir Ramazan

Gün dolanır, aylar geçer, vakitlerden ramazan düşer payımıza. İçimizdeki buzları söker ramazan güneşi. Rumuzun karanlıkları ışığın gücü karşısında silinir gider. Ruhumuzu okşar ramazan esintileri. Gönlümüzün kıyılarına vurur esrik düşünceler. Hayatta her şeyin yeniden başlamasına, ömür defterinden tertemiz bir sayfa açılmasına zemin hazırlar bu zaman dilimi. Yemeden içmeden kesildiğimiz bu mübarek günlerde ruhumuz tıka basa doyar manevî lezzetlerle. On bir ay boyunca uykuda olanlar bile bir aylık uyanıklık devresine girerler. Ramazanın bitişiyile yine gaflet uykusuna dalarlar. Bu kıymetli misafiri kusursuz karşılamak için aylar öncesinden hazırlıklara gireriz. Herkes kendince hazırlanır ramazana. Bu sayılı günlerin kadrini bilmek ve bu zaman dilimini dolu dolu yaşamak için iç dünyamıza çekidüzen veririz. On bir ayın başıboşluğu oruç günlerinde yerini düzene bırakır.

En büyük mürebbidir ramazan...

Ramazan aslında iyi bir vaiz, güçlü bir hatiptir. Onun kulağımıza fısıldadıklarına kalbimizi açmalıyız. O ki bir ay boyunca bizi dağınıklıktan, başıboşluktan, hedefsizlikten koparıp manevî rotada yürümeye çağırır. Yıl boyunca kıt kanaat geçinmeye çalışanların hallerinden anlamak için ramazandan iyi bir hoca bulunabilir mi? Yaşadığımız çarpık düzende birileri alabildiğine saltanat sürerken, birileri bir somun ekmeğin acı kavgasını veriyor. Bazı kesimler şatoları beğenmezken bu ülkenin, bu gök kubbenin mazlumları akşamleyin başını koyacağı yumuşak bir yastığın, sıcak bir yorganın özlemiyle yanıp tutuşuyorlar. Sürekli araba değiştirenler, her gün ayrı bir elbise ve ayakkabı giyenler, marka seçenler;

yürümekten ayakları şişen, üstüne giyecek elbise bulmaktan aciz insanların derdine ortak olmuyorlar. Sonra da ramazanı idrak ettiklerini sanıyorlar. Aldanıyorlar, çok aldanıyorlar!...

En büyük mürebbidir ramazan...

Emin olun ki ramazan nefislerimizi imar ve ıslah etmeye geliyor. İçimizdeki şeytanları kalın zincirlerle bağlamak için gönül kapılarımızdan giriyor. Buyur etmeyecek misiniz? Yüreğinizin en mutena köşesini bu kıymetli misafire tahsis etmeyecek misiniz? Onun iksiriyle hasta gönüllerinizi tedavi etmeyecek misiniz? Gönülleri fethetmeye gelen bu şerefli komutana gönül burçlarınızı teslim etmeyecek misiniz? Kokuşmuş zihinleri arındırmasına, rayihasıyla içinizi ferahlatmasına izin vermeyecek misiniz? Asırlardan gelen kutlu ve alabildiğine lâhutî bestesiyle kulaklarınızın pasını silmesine müsaade etmeyecek misiniz? Zamanın boş telaşlarıyla ve korkularıyla yaşlanan ruhunuzu tazelemesine imkân tanımayacak mısınız? Gönül yaralarınıza merhem olmasına engel mi olacaksınız? Tavır ve davranışlarınızın hakikat üzere dizginlenmesine, İslam boyasıyla boyanmasına karşı mı çıkacaksınız?

En büyük mürebbidir ramazan...

Ramazan sıkıntılarımızı gidermeye, bize iç huzuru kazandırmaya geliyor. Ramazanın rahmet ve mağfret ikliminde, kurumaya yüz tutan gönül bahçelerimiz rahmet göklerinden incek damlalarla yeşerecek, her şey yeniden hayat bulacak. Bu ayın gülen yüzü nefislerimizin şerrinden kurtaracak bizi. Allah'a ve onun son elçisi Hz. Muhammed(sav)'e tabi olanlar sağdan alacaklar kurtuluş beratlarını. Hidayet kapıları seherlerde ardına kadar açılacak. Allah'tan hakkıyla korkanlar ve onu layıkıyla sevenler bu kapılardan geçip cennet köşküne adım atacaklar biiznillah. Zaman nehirlerinin kabre aktığı hayatımızda kurtuluş ancak manevî dinamiklere sarılmakla gerçekleşecek. Ramazan da bir fırsat olarak kapımızı çalacak, onu iyi değerlendirenler felaha erecekler. Sonra yine çıkıp gidecek hayatımızdan. Bu devran öylece sürüp gidecek. Bazılarının amel heybesi tka basa dolacak. Ne mutlu kulluk heybesini hayırlı amellerle doldurabilenlere! Ne mutlu fani ömürle baki olan hayatı satın alabilenlere!.. Onlar hiçbir zaman pişman olmayacaklardır. Ne mutlu ramazanı nefse vaiz bilenlere ve onun verdiği hayatî dersleri alıp yaşamında hakkıyla tatbik edebilenlere!

Hayat Ramazanlaşırken...

Ramazan, manevî aşk ve muhabbet ayıdır. Hakk'a ve hakikate âşık olan kullar bu ayda tuttıkları oruçlarla, kıldıkları namazlarla ve okudukları Kur'an-ı Kerimlerle Rablerine yakın olurlar. Ramazanın sayılı günlerini oruçla, gecelerini namazla geçirir müminler... Kur'an-ı Kerim'i hatmetmek bu ayın bir şiarı olarak kabul edilir. Bu ayda Kur'an adeta ellerden inmez.

Her ay gibi ramazan da gelir geçer. Onun için bu ayı ganimet sayar müminler. Onun içini doldurmak için gecelerini gündüzlerine katarlar. Bu ay bir anlamda cemaat ayıdır. Ramazan geceleri kadınlı, erkekli, çocuklu demeden hemen herkes camilere akın eder. Teravihler kılınır, mevlid-i şerifler okunur, dualar edilir. Birlik ve beraberlik tablosu sergilenir. Küskünlükler, kıskançlıklar bir kenara atılarak İslam kardeşliğinin en güzel örnekleri gösterilir. Müminler bu güzide ayda gıybette değil, hayırda birbirleriyle yarışır.

Ramazan bir çeşit manevî ziyafet ayıdır. Bu ayın munis rüzgârı gönüllerimizi okşar adeta. Ramazanın

geceleri de gündüzleri gibi apaydınlık olur. Minareler arasına asılan mahyalar sadece sokakları değil, gönlümüzü de aydınlatır. Bu Kur'an ayında insanlar mukaddes kitaplarına daha bir iştiaqla sarılır. Kur'an okunan evlere adeta nur yağar. Dünyevî meşgalelerle kirlenen ruhlar bu manevî çeşmeden süzülen durularla arınır. Rüzgârın yelkenleri şişirdiği gibi, Kur'an diyarından esen manevî rüzgârlar da boşalan ruhları şişirir, diri ve iri gösterir. Kur'an göklerinden dökülen bereketli yağmurlar, çatlayan ruh toprağımıza hayat verir. Sararmaya duran maneviyat ağacı bu bereketli yağmurlarla yeşerir. Ramazanla birlikte manevî duygu ve düşünceler kanatlanır. İlahî isimlerin tecellileri gözleri kamaştırır. Bazen nedamet gözyaşları yerçekimine teslim olur. Sadece oruç tutanların buradan cennete girebileceği Reyyan kapısı ardına kadar açılır. Ramazanı hakkıyla ve layıkıyla idrak edenler bu kapıdan geçmeye namzet olur. Kadın-erkek, yaşlı-geç, zengin-fakir, âlim-cahil, soylular-halk bütün Müslümanlar ramazan ayıyla birlikte eşitlenir. Zerreden şümusa kadar cümle varlıklar ramazanlaşır. Hayat, ramazanla birlikte gerçek manasını bulur.

Ramazan enaniyet duygularını yok eden bir aydır.

Ramazan enaniyet duygularını yok eden bir aydır. Diğer zamanlarda kendini çok güçlü zannedip kibirlenen insan, oruçla birlikte açlığa teslim olunca kolu kanadı kırılır; böylelikle zayıf olduğunu anlar. Oruç müminlere sınırlar koyarak onu belli alışkanlıklardan uzak durmaya zorlar. Bazı konularda sınırlanan kişi, böylece bir anlamda nefsiyle de cedelleşir.

Oruç, dünyevileşme eğilimi içinde olan insana sınırlarını hatırlatır; dünyaya geliş gayesini fısıldar. Dünyevileşme temayülü içerisinde olan insan, ramazanla beraber gerçek mecrasına döner. Orucu özleyen ve on bir ayın sultanını adeta ipe çeken ruhlar, ramazanla birlikte mutmain olur. Diğer zaman dilimlerinde sıkılan ruhlar ramazanla birlikte genişler.

Dünya hayatının ahret hayatına galebe çaldığı bir zamanda ve zeminde yaşıyoruz. Çok zor bir imtihandan geçiyoruz. Allah bizi her iş ve hareketimizde sınıyor ve yaptıklarımız manevî kameralarla kayıt altına alınıyor. Ne yazık ki bu kirlili dünyada nefes aldıkça, günahlarımız daha da artıyor. Bu durum kişiyi manevî uçurumların eşğine kadar götürebilir.

Yıl boyunca kararmaya yüz tutan kalplerimiz ramazanla birlikte yenilenir. Dağılan bir tespih misali olan bugünkü Müslümanlar bu ayda birbirinin dertleriyle dertlenir. Oruç ibadetini yerine getirirken aç kalarak açlığın ne demek olduğunu anlayan Müslümanlar ömürleri boyunca yarı aç yarı tok yaşamak zorunda kalan fakirleri daha iyi anlarlar. İmkânı olanlar, güç durumdaki kişilere keselerini ve kalplerini açarlar. Zira yardım ve dayanışma bu ayın ayırt edici unsurları arasındadır. Müminler arasındaki paylaşma kültürü bu ayda zirveye çıkar. Böylece yıl boyunca dağınık bir görüntü arz eden Müslümanlar birlik görüntüsü verir.

Ramazan, ruhların silkinerek dirilişine ve uyanışına vesile olur. Sahura kadar uyumayan veya uyuyup da sahurda birlikte ayağa kalkan müminler, şeytanın fitne ve fesadına karşı daima teyakkuzda olurlar. Ramazanda ruhlar bir anlamda nöbettedir. Şeytanların bağlanıp zincire vurulduğu on bir ayın sultanı bu ay, nice güzellikleri ruhlarımıza nakşeder.

Zaman döndü dolaştı ve bir kez daha ramazanda karar kıldı.

Hilal göründü... Haydi bismillah!...

Zaman döndü dolaştı ve bir kez daha ramazanda karar kıldı. Müminler gözlerini göklere çevirip hilali gözetlemeye koyuldu. Nihayet hilal de o aydınlık yüzünü gösterdi müminlere. Şimdi ramazana erişme bahtiyarlığını yaşıyor müminler. Evlerde bir telaş, bir heyecan... Herkes gelecek misafiri en iyi şekilde ağırlamanın gayreti içerisinde canla başla çalışıyor. Kalplerde huzurun nabzı atıyor. Evlerimiz, caddelerimiz, sokaklarımız, cami ve minarelerimiz ışıklarla bezenmiş. Herkes insanî ilişkilerde daha dikkatli davranıyor artık. Kalpler arasında sevgi ve muhabbet köprüleri kuruluyor. Müslüman kardeşliği her yerde bütün haşmetiyle tezahür ediyor. İnsanlar birbirlerinin elinden tutuyor, hayırda yarışıyor. Haset, öfke ve nefret dağlarına kar yağmış şimdi. İyilik melekleri fazla mesai yapıyor.

Hilal göründü... Haydi bismillah!...

Ramazanla birlikte özlenen tablo canlanıyor gözlerimizin önünde. Nefis atı dizginlenip kontrol altına alınıyor. İnsanlar eksik ve kusurlu yanlarını tekmil ediyor. Nefis terbiyesinden geçen gönüller, bakan gözleri kamaştırıyor. Aslında nefsin sanıldığı kadar güçlü olmadığı, iradesiz kimselerin ona koltuk değneği olduğu gerçeği ayan beyan ortaya çıkıyor. Allah'a yaklaşma ve Kur'an'a tabi olma yolunda kulluk yarışı sürüyor. En fakirinden en zenginine kadar bütün insanların kulluk derecesiyle mertebe kazanacağı hakikati kabul görüyor. Açlıkla terbiye edilen insanlar nimetlerin kadrini bilmeye başlıyor. Yaratanın ve yaşatanın Allah olduğu gerçeği diğer günlere göre daha da öne çıkıyor, her kesimden kabul görüyor.

Hilal göründü... Haydi bismillah!...

Ramazanla birlikte dostluklar daha da pekişiyor. Sofralar zengin fakir ayrımı yapılmadan bütün insanlara açılıyor. Yemeğe uzanan eller sofraları bereketlendiriyor. Neşe ve huzur bu mübarek günlerde tavan yapıyor. Evlerde sahura kadar demli çaylar eşliğinde sohbetler devam ediyor. Ramazanın gelişile Müslümanlar sevinçlerine sevinç katıyor. Fakat bütün Müslümanlar mı? Ne yazık ki hayır!... Irak'ta, Filistin'de, Çeçenistan'da, Lübnan'da, Afganistan'da, Doğu Türkistan'da, Keşmir'de ve daha nice yerlerde Müslümanlar ramazan neşesini yaşayamıyor. Onların sofralarına iftarda hurma değil, bomba düşüyor. Zulmedenler ve zulme rıza gösterenler huzurun kökünü kazımaya kararlılıkla devam ediyorlar.

Hilal göründü... Haydi bismillah!...

Güzel ülkemizin iri gazeteleri ve renkli televizyonları da bukalemunlaşmaya başladı bile. Hepsi modaya uyup yeşile boyadılar kepenklerini. Her gazete ramazan ilavesi veriyor. Her kanalda iftar ve sahur programları birbirleriyle yarışıyor. Herkes bir ilahiyatçıdan medet umuyor. Reyting toplamak için ayrıntı kabilinden konular büyütülerek önümüze konuluyor. Çok değil, bir ay sürer onların boyama devri. Sonra yine aslına rücu ederler. Fakat bizler onların bu samimiyetsizliğini bir türlü algılayamayız. Hatta onlara sevgi ve sempati duymaya başlarız. Oysa bu bir nöbettir, bir aylık nöbet... Bir ay sonra herkes kendi mecrasına çekilecek, hayat kaldığı yerden devam edecek. Herkes tıynetinin gereğini yerine getirecek.

Hilal göründü... Haydi bismillah!...

Hayata bambaşka bir can ve heyecan geliyor. Gündüzlere gecelerden pay ayrılıyor. Geceler gece olmaktan çıkıp güne karışıyor. Belediyeler iftar çadırları kurup yolculara ve gariplere amme hizmeti veriyor. Paylaşmanın en güzel örnekleri sergileniyor. Komşusu aç olanlar bir ay için olsa da insafa

geliyor. Mabetlerden ezan sesleri daha bir coşkulu yükseliyor masmavi göklere. Çoluk çocuk demeden aileler camilere akın ediyor. İnsanlar gözyaşlarını önlerine akıtıp tövbe kâr oluyorlar. Gözyaşları günahın ayırık otlarını kurutup sevap güllerini yeşertiyor. Müslümanların başları her zamankinden daha dik şimdi. İşgal altındaki ruhların zincirleri tamamen koparılmasa da gevşetiliyor. Bu bile teselli olmaya yetiyor. Ramazanın bereketi fakir gönülleri kuşatıyor. Keşke on iki ay ramazan olsa, hayatımızdan çekilmese... Sözlerimi vaktiyle kaleme aldığım "Gül Kokulu Ramazan" isimli şiirimle bitirmek istiyorum:

Gönüller bayram yeri yurda ramazan geldi
Boşlukta aktı zaman aylara sultan geldi

Gül kokulu buseler alında iz bıraktı
Döküldü cümle günah bir garip hazan geldi

Gönül sularımıza düştü rahmet cemresi
Bin aydan hayırlı bir gecede Kur'an geldi

İnsanlık yarışında dizginlendi nefisler
Açıldı gonca güller bahçemize can geldi

Öperken seccadeler mübarek alınlardan
Asırlardan beridir beklenen yaran geldi

Dünya değirmen gibi öğütürken zamanı
Kimine kutlu vuslat, kimine hicran geldi

Karanlığın kalbine düştü ayın ışığı
Yerin huzuru için göklerden ferman geldi

Suların gölgesinde güneş ufka gömüldü
İftara yaklaşırken gönle heyecan geldi

Nefisle cenk ederken ruhlar kıyama durdu
Hakikatin sesinin gür çıktığı an geldi

Rahmet dileyen eller açılınca semaya
Nice sıkıntılara Şafî'den derman geldi

Yürekleri kuşattı, sardı bir tatlı huzur
İnsanlığın sararan çehresine kan geldi

Günde beş vakit ezan yankılandı kubbede
Dualar ikliminde soluklara şan geldi

Müminlere açıldı cennetin kapıları
Batıl zail olunca gönüle iman geldi

Yürek surlarımızda dalgalanmakta hilal
Vicdanlar uyanıyor, kalplere izan geldi

Saba yelleri eser gönül coğrafyamızda
Sevap kefesi ağır mübarek mizan geldi